

OOSTVLAAMSCHE ZANTENMEDEDELINGEN VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE
FOLKLORISTEN

Maatschappij zonder winstbejag

Secretariaat van de Bond :
L. VERLODT, Zalmstraat, 69, Gent.Alle stortingen te doen op postrekening :
969.46, Bond Oostvl. Folkloristen,
Gent.Redactie van Oostvl. Zanten :
F. VAN ES,
Désiré De Wolfstr., 3, Aalst.
J. VERMEULEN & J. BOES.Sagen uit Noord-Oostvlaanderen,⁽¹⁾

door

GODELIEVE DE MEYER.

WOORD VOORAF.

Bij het optekenen van deze mondelinge sagen, merkten we hoe diep de volkssage nog in het volk vastgeworteld zit. Toen we zekere dag in de heide van Waasmunster bijna van huis tot huis gingen, vonden we ongeveer in ieder van deze één of meer personen, die sagen kenden en vertelden.

Het geloof van het volk aan de sagen en aan de personages uit de sagenwereld hebben wij, bij het optekenen van mondelinge sagen, steeds opnieuw kunnen vaststellen. Zo kwamen wij bij een boerin van rond de vijftig te Waasmunster. Ze vertelde ons verscheidene sagen, maar toen ze merkte dat wij ze optekenden, zei ze soms : « maar dit moet gij niet opschrijven, want ik weet niet of het echt gebeurd is; ik weet het maar van horen zeggen ». De sagen, die deze boerin ons meedeelde, waren meestal verhalen van gebeurtenissen, die haar zelf of haar familieleden overkomen waren.

(1) Deze onuitgegeven sagen uit de volksmond opgetekend, komen uit het « Oostvlaams Sagenboek » door schrijfster ingestuurd voor de « Alfons De Cock-prijsvraag van 1943 », door de Bond der Oostvlaamse Folkloristen uitgeschreven, en waarin hare inzending met een aanmoedigingspremie werd bekroond. (Zie « Oostvl. Zanten », 1943, blz. 130-131).

Ook bleek hoe diep dat geloof er nog in zit bij het volk, toen wij bij een voltallige boerenfamilie mee mochten luisteren naar sagen, die verschillende leden van het gezin vertelden. Aan vragen en instemmingen merkten we hoe heel de kring meeleeft met het verhaal. De vertellers overstelpten ons, en dit met de grootste overtuiging, met raadgevingen en waarschuwingen: 's avonds naar een kat schoppen moet gij nu nog niet doen; ge moet nooit een vreemde vóór zonsopgang de hand geven, en zo meer.

Zelfs vond onlangs een pastoor uit een Oostvlaams dorpje het nodig om, van op de preekstoel, het volk aan te zetten niet zo bijgelovig te zijn: « Als de beesten ziek worden, moet gij niet dadelijk denken dat het toverij is; het is dikwijls een heel natuurlijke ziekte ».

Ook A. De Cock schreef: « Het is verbazend hoe diep het geloof aan heksen en hekserij nog bij de menigte is ingeworteld. Dikwijls, nadat de volkswrouw mij zo'n toverhistorie verteld had, voegde zij er bij: « Ja maar, meneer, dat is geen vertelsel, zulle, dat is waar gebeurd! » en zij zelve is er vast van overtuigd⁽¹⁾.

Zo openen de sagen, voor ons, een geheel speciale voorstellingswereld van het volk, waarin geesten, heksen, tovenaars, spoken en duivels nog een rol spelen.

In deze verzameling van mondelinge sagen uit het Waasland en omgeving hebben wij getracht de verteltrant van het volk zo getrouw mogelijk te bewaren.

Hoewel wij de sagen niet in dialect weergeven, toch hebben wij beproefd de woorden en uitdrukkingen, evenals de zinsbouw, der vertellers te gebruiken, ook al moesten wij, hierdoor, zondigen tegen grammatica en stijlregels.

Op enkele uitzonderingen na, werden deze sagen opgetekend in de jaren 1942-1943.

G. D. M.

(1) A. De Cock. Vlaamse Sagen uit den Volksmond, p. 10. Amsterdam 1921.

I. — Heksen.

A. — HEKSEN DOEN KWAAD.

1. — Onrustige Slaap.

De pastoor van de Kling kwam eens bij mijn grootmoeder en hij vroeg hoeveel kinderen ze had.

— Negen.

— Mankeert er aan geen een iets?

— A-ja, aan mijnen oudsten, aan Charel, die was dan 'ne jongen van een jaar of dertien, die ligt alle nachten zo ongedurig, die wordt zo opgeworpen; wij weten niet wat dat is.

— Gij moogt dat niet geloven, zegt de pastoor, dat is allemaal superstitie.

— Jamaar, dat is toch zo.

— Awel, probeert 'ne keer en zet een licht aan zijn bed. Ze deden dat en dien nacht was er niets. Ze deden dat negen dagen lang en ze baden ondertussen en dan gebeurde er niets. Maar daarachter was het weer hetzelfde en ze deden den pastoor komen en die overlas dien heel zijn slapen (= gedurende geheel de tijd, dat de jongen sliep) en dan moesten ze het bed geheel en gans uitbreken en dan besproeide hij dat overal en heel dien hoek aan het venster met wijwater. En dan moesten ze dat uitwassen met kokende-heet water, en zijn strozak verbranden. En uit zijn bed kwamen wel drij duizend kuifspeldkens en op dien jongen zijn lijf tot op zijn voeten was geen pleksken dat niet gestoken was. En als ze dat stro verbrandden, dan kwam er uit die vlam een oor van een kat en de poot van een kat en hun gebuurvrouw was een been verbrand en heel haar oor tot op het been. En de pastoor had gezegd dat het de die was, die de jongen betoverd had.

— Heeft ze uwen jongen nooit iets gegeven? vroeg de pastoor.

— Awel, nu dat ge dat zegt, ze gaf hem eens een mastel en ze zei: « Zie », zei ze, « dat is er een van u alleen, en ge moogt daarvan aan de anderen niets van geven », zei ze, « gij moet dien alleen opeten » zei ze. En daarvan was hij betoverd geweest.

(Hamme).

2. — De Betoverde Tweeling.

Rika B... had 'nen tweeling. Een gebuurvrouw kwam dikwijls bij haar in huis en ze zegde dan : « Gij hebt toch twee schone kinderen ». En iederen keer, dat de gebuurvrouw geweest was, schreiden de kinderen geheel den dag en den nacht. De paters van Schelderode, waar die vrouw bij geweest was, zegden : « Wel Rika, ga naar huis; maar ziet dat gij mij niet misklapt. Ik zal u zeggen wat gij moet doen. Dat mensch zal terugkomen en ze zal zeggen : « Rika, geef mij eens 'ne krop andijvie-salade ». Maar gij moet de krop afsnijden en laten liggen, hem niet aan haar geven, en ge moet ook 'ne(n) paasnagel onder de deur leggen ». Ja,... dat mens kwam terug en kon over den drempel niet met diene(n) paasnagel, die d'er onder lag. Ze zegt : « Wilt ge mij een krop andijvie-salade geven ? ». Rika snijdt er eene af, maar laat hem liggen.

— Geeft mij eens die salade, zegt dat mens.

— Och, ik heb ze laten liggen in het wegelken, zegt Rika; gij moet daar toch langs passereren.

— Wacht Rika, zei die vrouw dan, ik zal u vinden. Gij zijt bij den pastoor geweest !

Na twee weken, hadden de twee kinderen 'nen bult. Nu leven ze nog met 'nen bult; het zijn twee meiskens.

(Bottelare).

Boerin, 65 j.

3. — Het Voetspoor van een Heks.

Mijn vader was toen nog 'ne kleine jongen en ze hadden hem altijd gezegd : « Als ge in het spoor van een toverheks trapt, dan kan die u in 't water zetten ». Mijn vader was dan als koeter op een boerenhof in Moes (Moerzeke), en hij wou dat toch eens probereren. En 's avonds als hij naar huis kwam, trapt hij in een wagenslag, een beetje voorbij het huis van zo een toverheks — in Moes waren er zoveel toverheksen — en hij had in het spoor van die toverheks getrapt. En zonder dat er iemand bij was, werd hij ineens in een root (rootput voor vlas) gezet, tot aan zijnen kop in het water.

(Hamme).

4. — Een Toverheks neemt Wraak.

Mijn moeder die diende bij Sapken (een boerenhof tussen

Elversele en St. Niklaas) en alle veertien dagen mocht ze naar huis komen. Een vrouw uit de gebuurte had gezegd : « Als ge den naasten keer naar huis komt, kom dan af met mijnen jongen ». Als de veertien dagen om waren dan vertrok mijn moeder van den zaterdagnoen, anders zou ze 's nachts nog niet thuis geweest zijn en ze zag naar dien jongen niet om, al wist ze wel dat de moeder van dien jongen een toverheks was. Toen mijn moeder thuiskwam, zei die vrouw : « Ha, 't is goed » zei ze, « gij zijt niet met mijnen jongen afgekomen; ik zal u vinden ! ». Veertien dagen nadien kwam mijn moeder weer naar huis en als ze voorbij de roten kwam : de eerste root was niet, en ze ging te midden van de straat, maar aan de tweede root werd ze er midden in gezet en zat ze er tot aan haren kop in.

(Hamme).

5. — De « Kwade Hand ».

Dat gebeurde op een kleine hofsteê. De beesten stierven d'een na d'ander, zonder het minste spoor van een ziekte. Op aanraden van haar familie kwam de boerin naar Gent bij de paters Augustijnen, om, zoals men zei de « kwade hand » te doen afbidden. Een pater, Kamiel genoemd, kwam tot acht keren toe naar deze hofsteê om over de beesten te bidden, tot het zweet hem soms uitbrak. Hij gelukte d'er in verdere sterfgevallen te doen ophouden. Hij vertelde, nadat alles gedaan was, dat, moesten ze nog langer gewacht hebben, de « kwade hand » op de mensen zou overgegaan zijn.

(Maldegem).

Boerenvrouw, 55 j.

6. — De Kwade Geest.

Op den Lembergsen steenweg in Merelbeke stond er een hoeve. In die hoeve woonden mijn ouders. Op 'ne keer dat mijn ouders de koe wilden melken, kwam er in plaats van melk peper uit. De pastoor werd er bij geroepen, maar die wou in den beginne, om een oude ruzie, niet komen. Maar op den duur kwam hij toch. Iedereen moest buiten. Het zweet liep den pastoor af, toen hij gemolken had. Er kwam stillekens aan wat wit, melkachtigs uitgelopen. De beesten stierven allemaal, d'er bleef maar één koe over. Mr Pastoor zei dat ze de stallen moesten afbreken.

Met gebeden en wijdingen heeft men den kwaden geest kunnen verjagen.

(Merelbeke).

Werkvrouw, 65 j.

7. — Een Klein Kindje Betoverd.

Boeren hadden hun klein kindje van enkele maanden oud, alleen thuis gelaten, terwijl ze naar 't veld gingen werken. Ze hadden de deur van hun huis laten open staan. Er kwam daar een oude vrouw voorbij en die betoverde het kindje; want, als de ouders terug thuiskwamen, schreeuwde het als een geit. Na enkele dagen was het nog niet gebeterd. De ouders vroegen dan aan den pastoor om het kind te belezen. De pastoor die deed dat, maar het hielp niet. Dan gingen de ouders met het kindje naar een anderen pastoor, die gekend stond als een duivelbezweerder. De(n) deze(n) las bijna drie uren over het kindje, terwijl dat de moeder het in haren schoot hield. Dat kindje werd zo zwaar dat de moeder het bijna niet meer kon houden en dat ze geweldig zweette. Stillekens aan werd dat geschrei weer gewoon. Na acht uren was dat kindje geheel en gans genezen.

(Merelbeke).

Werkvrouw, 65 j.

8. — De Gebuurvrouw hekst.

Een vrouw had twee koeien. Een gebuurvrouw kwam altijd bij haar om melk. Ze moest van de boerin, voor die melk nooit iets betalen. Onderweg stortte die gebuurvrouw altijd wat melk. Nu, die boerin was zwanger en in haar gedachten en voor haar zag ze altijd dat gebuurmens. Op zekeren dag zegt ze tegen haren man : « Die gebuurvrouw zal ons zeker iets draaien ». De beesten die stierven, alles liep verkeerd, de eene tegenslag volgde op den anderen. De boerin ging naar de paters. Hier zegden ze haar : « Gij zult drie nachten bij die gebuurvrouw moeten gaan. De derde nacht moet gij bij haar gaan om twaalf uur en haar de hand geven ». De boerin deed dat. Als ze voor den derden keer bij haar gebuurvrouw kwam, zegde die gebuurvrouw : « Gij zijt ook ergens naar toe geweest. Hier, geef mij uw hand » De boerin gaf haar hand, maar ze viel bijna omver. D'er waren mannen, die hadden staan kijken en die wilden nu die heks pakken, maar niemand hoorde of zag ze nog; ze was verdwenen.

(Merelbeke).

Werkvrouw, 65 j.

9. — Geheimzinnig Kloppen.

Als Anna nog thuis was, hield ze 's nachts in de stal bij de zeug de wacht. D'er werd altijd drie keren op de deur geklopt. Anna ging dan bij haar vader en zei dat ze niet meer alleen in de stal dierf blijven. Haar vader ging dan met haar mee naar de stal. D'er werd terug drie keren op de deur geklopt. « Wie is daar ? » roept haar vader. Geen antwoord. Hij doet de deur open en ziet niets.

's Morgens lag de zeug dood.

(Merelbeke).

Werkvrouw, 65 j.

10. — Roze Brijs.

Bij mijnen thuis op den « Heimeulen » hadden ze ne keer twee schone muttens⁽¹⁾. Roze Brijs kwam eens bij ons en mijn vader liet haar de muttens zien, en 's anderendaags lagen ze alle twee dood.

(Waasmunster).

Boer, 80 j.

11. — De « Ouden-man ».⁽²⁾

Ik ken iemand en die had een kindje en dat kindje, dat had den « ouden-man ». De vader van dat kindje ging bij de paters en die zegden dat het de vroedvrouw was, die dat gedaan had en dat ze die buiten huis moesten houden.

(Waasmunster).

Boer, 80 j.

12. — Lottie Laarne.

Op 'nen zekeren dag ontving 'ne werkman van Lottie Laarne — een vrouw die gekend stond als een toverheks — enkele frankstukken, voor 'nen dienst, die hij haar bewezen had. Toen de man thuiskwam, voelde hij een geweldige pijn in de hand, waarmee dat hij het geld ontvangen had. Hij kon haar niet stil houden. De dokter waar hij bij ging, kon het niet genezen. Dan ging die man bij de paters naar Gent. Na veel wijdingen en gebeden, hebben die zijn hand kunnen genezen. Die man leeft nu nog altijd en zijn hand is nog altijd gezond.

(Zwijnaarde).

(1) Kalveren.

(2) Kinderziekte, die onder het volk gewoonlijk toegeschreven wordt aan betovering.

13. — Nog over Lottie Laarne.

Voor enkele jaren, toen Lottie Laarne nog leefde, stond er eens een zwangere vrouw aan haar deur. Die vrouw die leefde in ruzie met Lottie Laarne en dat kon niet veel goeds voorspellen voor de toekomstige moeder. Na enkele tijd werd er een zoontje geboren en dat was percies een oud manneke : 'ne grijzen baard, geschrompeld voorhoofd en kaken. De ouders gingen met hun kindje bij de paters naar Gent, waar ze het kindje wijdden en gebeden over uitspraken. Aan de deur van hun huis moesten de ouders 'ne paasnagel leggen. Zó is dat kindje genezen en leeft het nu nog als 'ne schone gezonde jongen.

(Zwijnaarde).

Tante van de jongen.

14. — Wanne-Trien.

D'er was daar een vrouwmens, Wanne-Trien heette ze, en die had hare wens⁽³⁾.

Een keer zat ze in de meersen, in de kant van een sloot, lis te pikken. Ze had daarvoor botten aan die tot aan haar knieën kwamen en, ik moet het zeggen, het was een vreê lelijk mens.

— « Fideel », zei ze eens tegen mijn vader, « mag ik dat lis snijden langs uwe meers ? ».

— « Ba, ja'g », zei mijn vader, « doe maar op ! ».

— « Maakt dat ge tegen één uur uwe meers toe hebt »⁽⁴⁾, zei Wanne-Trien dan, « want 't zal donderen en regeneñ dat 't klettert ».

Mijn vader peisde bij zijn eigen dat het nog maar goed weer begon te worden; maar hij wist dat Wanne-Trien een aardige was en hij begon met zijne meers toe te leggen.

's Noens kwam mijn moeder 't eten brengen. Als ze zag dat mijn vader bezig was met zijne meers toe te leggen, zei ze : « Ha, ge zijt gij zeker zot », zei ze, « nu uwe meers toe leggen, 't begint nog maar juist te drogen ».

— « Ha, wete wat Wanne-Trien gezegd heeft ? », zei mijn vader, « Wel, dat het om één uur zal donderen en regenen dat 't klettert en dat we onze meers moeten toeleggen. We zullen wij dat maar doen, want ge weet dat het een aardige is ».

En 't gebeurde zoals Wanne-Trien gezegd had, op een kwar-

(3) Hetgeen ze wenste, gewoonlijk iets kwaad, gebeurde ook werkelijk.

(4) Het opengespreid hooi op oppers leggen.

tier tijd kwam de lucht op en begon het te onweren, meer als veel.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

15. — Nog over Wanne-Trien.

Gij kent daar Louis Van B... zijn vrouw hé? Awel, bij die heuren thuis, kwamen ze eens vol luizen, en luizen naar huis. Daar was geen vangen aan. Hun geit is ook eens opgehangen geweest.

Ze konden daar niet peizen, wat dat toch allemaal was. Ze vertelden dat eens aan de paters. En de paters die zegden, dat er boven hun deur een pan (dakpan) niet goed lag, en dat het langs die opening was, dat de toverheks binnenkwam.

Hij moest die pan goed toeschuiven en er 'ne crucifix op zetten. « Die vrouw zal terug komen » zegden de paters, « houd ze in 't oog, maar laat ze maar betijen, ze kan u niets meer doen. Zeg ze goeden dag en goeden avond, maar laat ze gerust ».

's Anderendaags, 's avonds, kwam die toverheks terug. Er was een groot gedruis, maar ze kon niet binnen, met dat die pan nu toelag en met dien crucifix.

De man die deed stillekens de deur open en hij zag de heks nog juist weggaan.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

16. — Het Kermend Kindje.

Er kwam eens een vrouw met een kermend kindje bij de paters. Al veertien dagen bleef dat kindje kermen. De pater zei dat het een vrouw was, die alle dagen bij haar aan huis kwam, die dat kindje dat had aangedaan. « Die vrouw », zei de pater, « zal u op de Lange Baan⁽⁵⁾ tegenkomen en ze zal u aanspreken en ze zal proberen om met haar twee vingers op de kaakskens van uw kindje te slaan. Gij moet er voor zorgen dat ze dat niet kan doen. Gij moet de arm van uw kindeke pakken en daarmee op de kop van die vrouw slaan ».

't Was zoals de pater het gezegd had. Op de Lange Baan komt ze die vrouw tegen. Die vrouw die vroeg haar hoe dat ze zich had, en hoe dat 't met heur kindeke was. « O, heel goed »,

(5) Weg tussen Hamme en Grembergen.

zei de moeder en ze pakte agaa⁽⁶⁾ den arm van haar kindje en ze sloeg er mee op de vrouw haren kop.

Dat kindje dat had wat ze noemen « den ouden man » en dat zou meegaandeweg aan daarvan kapot gegaan zijn.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

17. — Nog over de Kwade Hand.

Jacobus Dierix, dat was 'ne grote boer en die lachte met de priesters, met de hel en de hemel. Hij geloofde juist aan niets. Maar op zijn boerderij had hij veel tegengang. Als dat lang geduurd had, ging hij op de duur toch eens bij Mijnheer Pastoor van Sombeek; dat was toen nog die(n) hele(n) dikke(n).

— « Mijnheer pastoor, zou-de-gij mij 'ne keer willen helpen ? », vroeg hij.

— « Zulde dan nog met ons lachen ? », antwoordde de pastoor.

— « Nee », zei hij, « ik moet 't een of 't ander doen en ik ben bots gereneweerd (= geruïneerd) ».

De pastoor die ging dan mee naar de boerderij en hij vroeg om hem in een plaats alleen te laten. Daar begon de pastoor te lezen, dat het zweet van zijn wezen drupte, en van allekanten van zijn lijf afliep. Als de pastoor gedaan had en hij kwam zo buiten, zei de Kobus : « Ha, ge hebt u toch geweerd, mijnheer pastoor ».

Sindsdien is de Kobus niet meer van het kwaad aangedaan geweest en hij is 104 jaar geworden.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

B. — HEKSEN ALS KATTEN.

18. — De Natte Bazin.

Daar was hier een werkmens (werkvrouw), op dat hof daar (verteller wijst het aan), en daar was daar een kat en die liep altijd op de plek, waar dat da' mens geschuurd had. Dat mens, dat maakte zich nu 'ne keer kwaad en goot hare emmer water over die kat. Die kat die verdween. Nu, dat mens ging 'nen andere emmer water pompen en daar zag ze haar bazin, losdoornat, staan. Dat werkmens, dat was de vrouw van Benoît van

(6) = Algauw.

Azendonck, ze leeft nu nog en ge kunt het haar gaan vragen als ge wilt; ze woont in de Sint-Baafswijk achter de kerk.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

19. — Hanske van de Velde.

Hanske van de Velde kwam van de polder en, gelijk dat hij afkwam, was dat laat. Zo in het veld gekomen, kwam hij een kat tegen en hij vroeg: «Katte-minne-poezeke, waar ga-de gij?». Gelijk of hij dat gezegd had, waren daar zoveel katten, dat hij zich geen stro kon verzetten. Ze deden hem uitgeleide tot aan de eerste huizen van het dorp, terwijl dat ze zongen:

«Hanske van de Velde die vroeg aan mij,

«Katte-minne-poezeke waar ga-de gij?

«Had Hanske van de Velde tegen mij niet gesproken,

«Ik had Hanske van de Velde den nek gebroken».

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

20. — Jan de Mey.

Jan de Mey, die ging in de bossen wandelen. Daar kwam hij een kat tegen, die zo rond zijn benen bleef draaien. Jan de Mey die fleerde (aaide) dat katje en vroeg: «Wel katte-poeze-minneke, waar ga-de gij naar toe?» en hij pakt dat beestje in zijn armen en dat beestje dat begint te zingen:

«Had Jan de Mey tegen mij niet gesproken,

«Ik had Jan de Mey den nek gebroken,

«Maar Jan de Mey die vroeg aan mij:

«Katte-minne-poezeke waar ga-de gij?»

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

21. — Een Wonder Katje.

Petrus Rottier windt 's avonds, als het werk op de akker gedaan is, zijne draad op, die hij gebruikt om rechte voren te trekken. Terwijl dat hij die draad opwindt, speelt er een kat met het einde van die draad, maar Petrus laat die kat betijen en windt zijne draad verder op. Als de draad opgewonden was springt die kat in de beek, die daar was en wordt heel groot en zwemt de beek af.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

22. — Het « Kwaad » kwam binnen.

Jef Paten komt, onderweg naar huis, katten tegen, die hem volgden tot dat hij aan de deur van zijn huis kwam. Jef Paten deed de deur open en daarmee kwam het « Kwaad » binnen. Zijn vrouw stierf enkele dagen later.

(Waasmunster).

Boerin, 75 j.

23. — Niet naar een Kat schoppen.

Ik en onze Sis, wij kwamen van Hei-kermis. Van in de Om-megangsdreef komt er een katje achter ons gelopen en het kwam zo dicht bij ons, dat het tegen ons benen liep. Maar ik zei tegen onze Sis: « Niet naar schuppen, want een kat is van 't kwaadste dat er bestaat ». We waren om elf uren vertrokken en om vier uur waren we aan het kapelleken en we hadden altijd nijg (vlug) gegaan dat het zweet van ons gezicht liep. Aan het kapelleken was de kat weg.

(Waasmunster).

Boerin, 75 j.

24. — De Gebuurvrouw.

Vroeger hadden de mensen allemaal een mozegat en ze staken daar 'nen top in voor de kou.

Hier op Sombeke waren er eens mensen en die hoorden altijd aan 't mozegat krabben en ze wisten niet wat da' was.

Dat was weer eens zo en ze gingen kijken en ze zagen zo ne kattepoot en ze maakten ulder benauwd. Ze gingen eens vragen aan 'ne kameraad of dat hij eens mee wou komen kijken. « Ja, ik zal eens komen ! », zei hij en hij kwam. « Ik zal die kat haren poot eens afkappen », zei hij, « dan zal ze niet meer kunnen krabben » en hij kapte die kat haren poot af. 's Anderendaags liep er een vrouw uit de gemeente met haar hand af.

(Sombeke).

Boer, 70 j.

25. — De Grize Kater.

Als de molen hier nog stond, dan maalden ze daar 's nachts zowel als overdag. Dat ging met de wind.

's Avonds kwam daar altijd 'ne grijze kater naar boven en de mulder die zag zo gelijk, dat dat zijn kat niet was.

Op 'ne keer pakte de mulder zijn kapmes en kapte er naar, en hij kapte hem 'ne poot af.

's Anderendaags 's morgens riep de boer zijne knecht, maar die bleef liggen. De boer die riep nog een paar keren, maar de knecht liet hem niet zien. De boer kon niet peizen, wat dat wel was en hij ging zelf eens kijken. Dan zag hij dat zijne knecht zijnen arm kwijt was. Dit is allemaal gebeurd, want in dien tijd gebeurden er aardige dingen.

(Sombeke).

Boer, 30 j.

C. — HEKSEN ONDER ANDERE DIERENGEDAANTE.

26. — De Kwaaddoende Pad.

Daar was daar een huis, waar dat er altijd een pad door het moezgat kroop en de mensen van dat huis hadden het één ongeluk op het ander. De man, die de pad daar altijd zag zitten, kapte die pad 'ne poot af. Later ziet hij dat een gebourvrouw hare arm af is.

(Waasmunster).

D. — REIS NAAR DE HEKSENVERGADERPLAATS.

27. — Naar Leuven in de Wijnkelder.

Hubertine, dat was de zuster van Treze en de dochter van boer van Dammes'aa (de oude van boer van Dammes). 'Ne jongen, die met Hubertine verkeerde, vindt op 'ne keer niemand niet thuis, als hij komt; wel brandt er vuur in den haard. Hij luistert en hij hoort in de plaats daarnaast een gefezel. Hij ziet dat ze 'ne plavei oppakken waar dat ze 'n panneke vet vanonder pakken, waarmee dat ze hun insmeren terwijl dat ze zeggen :

« Bine ba

« Extra bine bonta,

« Over heg en over haag

« Tot Leuven in de wijnkelder ! ».

Als ze weg zijn denkt die jongen van eens hetzelfde te proberen. Hij doet dat terwijl dat hij zegt :

« Bine ba
« Extra bine bonta,
« Door heg en door haag
« Tot Leuven in de wijnkelder ! ».

Daar kwam hij op een heksenfeest, geheel en gans gescheurd en vol bloed, want hij was overal door gevlogen. Hij ziet daar Hubertine en haar zuster Treze, die hem vragen : « Hoe komde gij hier ? ».

— « Ha, ik kwam ik achter u » en hij vertelt wat dat hij gedaan had en dat hij overal door gevlogen was.

— « Ga vlug naar huis », zegt Hubertine, « want ze zouden u hier den nek kunnen breken ».

— « Jammaar, hoe kan ik nu naar huis ? ».

— « Kruipt op deze mutten », zegt ze, « maar ge moogt van heel de weg niet spreken ».

De jongen die gaat scherrelings op die mutten zitten, terwijl dat Hubertine in elk oor van de mutten iets fezelt.

Die mutten nu, was al over veel overgesprongen en die jongen had nog niet gesproken tot dat ze aan Baasrode-veer komen. Om daar over 't Scheld te geraken, moest die mutten 'ne grote sprong maken en die vrijer die roept : « Is me dat 'ne sprong voor a'zo 'ne mutten ! ». Maar in ene keer, was die mutten weg en hij ligt aan den overkant in het slijk en moest alleen, te voet, verder naar huis.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

E. — DE HEKSENVERGADERPLAATS.

28. — Op een Heksenfeest.

De toverheksen die kwamen naar hier in een vloot van notenschelpen, die in de « Ouden-Briel » lag. Die notenschelpen waren aaneengebonden en in elke schelp konden wel zes toverheksen.

Zo kwamen 'ne keer Jef en Broer Albin van Sint-Jobkermis. Van deze kant van de dijk zien ze zo, in ene keer, een tent vol lawijt en gedans. Met hun getween trekken ze daar op af en als ze in die tent binnen zijn, zien ze dat ze op een heksenfeest zijn. Daar werd daar de heksendans gedanst en goede wijn en goed bier gedronken. Maar een van die twee wordt benauwd,

want dat was daar toch niet gewoon en hij maakt zich een kruis en op ene keer is alles weg en zitten ze op 'nen struik.

Dat was nog goed. Broer Albin die vindt daar een gouden ketting met een medaillon aan, waarop dat er 'nen naam geschreven staat. Dat is zo een honderd jaar geleden en de mensen waren dan nog eerlijk en ze brachten die ketting weg. En weet gij van wie dat ze was ?.. Van de vrouw van den burgemeester !

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

29. — De « Peremans Herreberg ».

In de « Peremans herreberg » daar hielden ze 's nachts herreberg. Daar kwamen 'ne keer twee mannen voorbij en die gingen daar binnen om een pint te drinken. Als ze daar zo zaten, niesde daar ene. « God zegene u ! », zei de andere, gelijk de mensen hier gewoon zijn van te zeggen. En in ene keer was alles weg en zaten zij op wat zoden (graszoden).

(Plaats ?)

F. — DE HEKSEN ONTMASKERD.

30. — Twee Betoverde Appelen.

Een vroedvrouw uit de gebuurte gaf 'ne keer aan een klein kindje twee blozaards van appelen. De moeder zette die op de schouw. Juist kwam de pastoor binnen en vroeg aan de moeder vanwaar ze die appelen gehaald had. De moeder vertelde dan dat de kleine ze gekregen had van een gebuurvrouw. De pastoor zei, dat ze de appelen eens moest doorsnijden. De moeder deed dat en ze zag dat de appelen vol speldekens zaten. De pastoor zei dan dat ze, als de gebuurvrouw nog eens terug kwam, dat ze dan 'nen paasnagel onder haren stoel moest leggen.

's Anderendaags kwam de gebuurvrouw. De moeder zette haren stoel dicht bij het vuur en stookt dit nijg (zeer) aan. De gebuurvrouw kan haar niet verzetten en de moeder wou de paasnagel niet van onder haren stoel pakken. Ze liet de toverheks « het vet uit de benen branden ». Die heks die riep maar altijd : « zo nijg niet, zo nijg niet ». Op den duur maakte die heks zich zo kwaad, dat ze zei : « Wel, omdat ge mij dit gedraaid hebt,

zal uw jongste de darmen uit het lijf hangen » en dat gebeurde ook.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

31. — Door een Paasnagel herkend.

Daar was 'ne keer een vrouw en die had veel tegengang in huis en bij de beesten. In dat huis kwam zich ook altijd een vrouwken warmen. Op 'ne zekere keer hadden ze achterdocht. In plaats van gewoon hout stookten ze scheien (gekliefd hout) en plaatsten de stoel van het vrouwken dicht bij het vuur. Als dat vrouwken nu gezeten was, legden ze 'nen paasnagel onder haren stoel. Dat werd dat vrouwken nu te warm, maar ze kon haren stoel niet verzetten. Daarmee wisten de mensen dat ze 'n toverheks was.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

32. — Zijn Eigen Vrouw een Heks.

Schele Wieze woonde met hare man op « 't Dobbel hof ». Ze boerden daar zo'n beetje, maar ze hadden het een ongeluk op het ander. De man gaat bij de paters. De paters die zeggen hem van eens om twaalf uren in den stal te gaan kijken. En de vrouw die hij daar in den stal zou vinden dat was de toverheks. De man die deed dat en weet gij wie hij in zijnen stal vond? Zijn eigen vrouw!

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

II. — Kwelgeesten.

A. — OSSCHAART, KLURREN, WATERDUIVEL.

33. — Klurren.

Klurren dat was hier 'ne waterduivel. Die het broek afkwam moest hem dragen. Hij sprong op hunnen nek of in hunnen kruiwagen, dan eens onder de vorm van 'ne mutten, dan weer eens van 'nen ezel, en hij had een ketting aan.

De oude Peet de Cock, 'ne visser en 'ne stroper; — Als hij 's avonds eens uit 't broek kwam, kroop Klurren in zijnen nek. Als Peet een kruis wou maken met zijn rechterhand, dan duwde Klurren die omlaag. Als hij een kruis wou maken met zijn linkerhand, dan duwde Klurren die omhoog. Zo moest de oude Peet de Cock Klurren dragen tot dat hij in de huizen kwam.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

34. — Osschaart.

Ik ken 'ne man en die ging 's nachts om de vroedvrouw, onderweg springt Osschaart op zijn lijf en gooit hem in 'ne rootput. D'er was water in, maar de man kwam er toch droog uit, maar hij is er van uitgeteerd.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

35. — Nog Osschaart.

Mijn moeder die heeft hem nog eens moeten dragen. Ze had een schoon nieuw neusdoeksken aan en Osschaart heeft er twee knoopkens afgebeten.

(Waasmunster).

Boerin, 75 j.

B. — DE WEERWOLF.

36. — De Verloste Weerwolf.

De oude Geldof die moest ook voor Osschaart spelen, maar ne keer hadden ze zijn vel gevonden. Nu stuurde de boer hem ver weg. Als ze dachten dat hij al ver van huis moest zijn, stookten ze den oven en staken het vel daarin. Maar dat vel, dat zat maar juist in den oven of daar stond de oude Geldof. Hij probeerde om toch maar een stuksken van het vel uit den oven te redden en huilde en schreeuwde. Maar als het vel verbrand was, dan was hij van het Osschaart-spelen af.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

37. — Het Vel van de Weerwolf.

Daar was 'ne jongen en die moest Osschaart-spelen. De mensen die dat wisten zonden hem eens ver van huis en pakten zijn

vel, want ze wisten het zitten. Maar gelijk dat ze dat vel in den oven staken, stond die jongen daar. Het scheen dat hij dezelfde pijnen leed, als zat hij zelf in den oven.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

38. — Over de Knecht en zijn Tovervel.

'Ne boer die had een wit paard. Alle morgenden, als de boer opstond, vond hij dat paard helemaal bezweet staan, precies of dat ze dat de gehele nacht hadden afgereden. « Bij wat zou dat toch komen ? », vroeg hij zich af. « We zullen er eens moeten op waken. De volgende nacht lag de boer op wacht. Hij zag zijnen knecht, die van achter een houtmijt een vel trok. (Ge moet weten, die knecht was aan het kwaad vast en dan moet ge doen wat ge in hebt). Hij pakte den boer zijn paard en reed er mee weg, heel de nacht door, om overal kwaad te doen.

De boer die dat gezien had ging 's anderendaags bij de paters om raad te vragen.

De paters die zegden tegen hem, dat hij zijnen oven heel heet moest stoken en dat hij den knecht ver weg moest sturen, en dan algauw het vel in den oven werpen. Dan zou de knecht van het kwaad-doen af zijn.

De boer die deed dat. En als de knecht al acht uren weg was naar Gent, staken ze het vel in den oven. Maar 't lag er nog maar juist in of de knecht stond daar te huilen en te dansen vóór den oven.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

C. — DE MARE.

39. -- Van de Mare bereden.

Ik heb het van leven maar ééns beleefd, maar ik zie 't nog gebeuren. En roepen dat ik gedaan heb. Ik geloof dat ze het tot in Moesdorp (Moerzeke-dorp) moeten gehoord hebben.

't Was 't halven in de week, ik lag wakker in mijn bed. In ene keer, zie ik iets traag op mij afkomen : een groot vrouwmens, maar niet lelijk. 'k Lag te zweten in mijn bed. Ze kwam zo over den zolder en zet zich van achter op mijn voeten en laat zich zo, met haar armen in de lucht stillekens over mij val-

len, zet zich terug recht en ze was weg. Maar dat was geen lelijk vrouwmens.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

D. — DE ALF.

40. — Van den Alf geleid.

Dat is nu veertig jaar geleden, dat ik tegen elf uren eens doorging langs de Gotdijk. 't Weer was klaar als 'ne spiegel. Ik had mijn elastieke schoenen aan en dat was heel moeilijk en daarom had ik die uitgedaan en droeg ik ze in mijn hand. Daar viel het mij zo ineens op hoe schoon recht en gaaf die kanadabomen langs den dijk waren, en dat verwonderde mij, dat ik dat vroeger nooit gezien had. Hoe meer dat ik er naar keek, hoe schoner dat ik ze vond; altijd die zelfde, eendere kanadabomen, altijd dezelfde. Ik bleef zo's staan om ze goed te bekijken, maar dan valt het mij in dat ik al lang thuis moest geweest zijn; maar de dijk scheen nog zonder einde met altijd die zelfde gave kanadabomen. En ik bleef altijd maar gaan en naar die bomen kijken tot dat: « pem... pem... pem... pem... ! »; 't was vier uren dat het sloeg en ik stond voor 't veer langs deze kant van 't Scheld! En ik, ik kende mijnen weg toch zodanig goed, maar ik moet al de dijken van Moes en Castel afgegaan zijn.

En dat was nu van den alf geleid zijn.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

41. — Nog van den Alf geleid.

Een werkman trok tegen zes uur naar huis. Maar hij kon zijn huis niet meer vinden en liep de hele nacht rond, tot dat hij, 's morgens vroeg, moe en af, in ene keer ziet dat hij vóór de deur van zijn eigen huis staat. (En ge moet weten, hij woonde maar een kwartier van zijn werk).

Hetzelfde gebeurde eens met 'ne brouwersgast. Diene liep geheel de nacht rond, toen hij, op ene keer, 'nen harden kaakslag kreeg, en 't was lijk of dat hij uit 'nen droom wakker werd en dan zag hij dat hij vóór zijn huis stond.

(Eekloo).

Boerin, 55 j.

42. — Peet van Fierens van den Alf geleid.

Peet van Fierens die ging op weg met 'ne zak graan op zijn rug. Hij ging en bleef gaan. Op den duur kon hij niet meer vooruit. 't Was al vier uren van de morgen geworden en Peet zet hem wat neer op den grond. En als hij daar zo 'nen tijd gezeten had, zag hem opeens waar dat hem was. Hij moest wel tien keren over-en-'t weer gegaan zijn.

(Waasmunster).

Boerin, 75 j.

43. — Ook al van de Alf geleid.

Ik ken iemand en die ging tegen tien uur naar huis en om drie uur zat hem op het « Hof ter Spreeuw » en hij had geen glas bier gezien of gehoord.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

44. — Linneke Lessien.

Linneke Lessien moest om drie uur 's morgens om brood gaan. Als 't acht uur was, zag Mandus Vinck haar gaan en vroeg haar of ze soms iets verloren was. Dan zei Linneke : « Ha, Mandus, zij-de-gij dat ? » en ze bekende zich.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

45. — Haar Huis voorbij gelopen.

Ik kwam van mijn werk en het was juist of er ene(n) achter mij zat. Ik was bang, want het was Zaterdag en ik had mijn pree op zak. Ik begon te lopen, te lopen tot dat ik niet meer kon en als ik dan goed keek, dan zag ik dat ik al een half uur voorbij mijn huis gelopen was.

(Waasmunster).

Fabriekmeisje, 25 j.

46. — Als men van den Alf geleid is.

Daar was 'ne mens en die was ik weet niet hoever geweest en hij kon maar niet thuis geraken. Als hij aan zijn huis kwam, wist hij dat niet en hij vroeg aan zijn zuster, die hij niet herkende : « Zeg, ben-e k'ik nog ver van Sombeke ? ». « Maar, Jef », zei zijn zuster, « ge zijt-gij thuis. Zet u een beetje, dat ge wat bekomt ». En dan zag hij ineens, waar dat hij was.

Want als ge van den Alf geleid zijt, dan moet gij u neerzetten en dan ziet ge ineens, waar dat ge zijt.

En dat kan iemand zijn, die ge onderweg zijt tegengekomen, die u dat lapt.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

47. — Sooi van den Alf geleid.

Lotje hare man heeft dat ook eens gehad. Hij had heel de nacht gegaan en kwam zonder dat hij het wist, op zijn eigen hof. Lotje die hem hoorde vroeg : « Ha, Sooi, zijt gij dat ? ».

« Ja, dat ben ik; ik heb geheel de nacht gegaan zonder thuis te kunnen komen ».

(Sombeke).

Boer, 75 j.

E. — DE HAAS ALS KWELGEEEST.

48. — Wannus en Sjarel op jacht.

't Was op 'nen Zondag morgen in Augustus en Wannus, mijne man, en Sjarel, de boer van hiernevens, waren naar het veld getrokken. In ene keer zag mijne vent op Sjarel zijn land 'nen witten haas die van achter een mijt kwam gekropen. Ze zaten d'er achter, maar ze konden hem, om den duivel, niet krijgen. Ze waren er altijd dicht bij, maar als ze hem wilden pakken, was hij weg. Op een einde konden ze niet meer, ze moesten zich laten vallen van vermoeyenis.

Maar dan... die haas keerde zich om en riep : « Nu zijt ge wel, hé ? Nu kunt ge naar de mis niet meer gaan ! ».

't Was al tien uren.

(Hamme).

Herbergierster, 60 j.

III. — Spoken en Spookverschijningen

A. — WEERKERENDE GEESTEN.

1. — WEGENS NIET-VERVULDE BELOFTE.

49. — De Hovaardige Boer.

Als de kerk gezet is, gaf de heer van Moes veel geld om daarmee de kosten te helpen betalen, maar dan moest de gevel van de kerk op zijn gedacht gebouwd worden, met zijn wapen er in. Een rijke boer, Judocus R..., wou uit hovaardij meer geven. Hij zou zoveel goudstukskens van twee frank geven als er graantjes in 'ne vierling⁽⁷⁾ gaan, maar dan moest er in de gevel een steen komen met het beeld van den heiligen Martinus op. Maar die boer die kon dat niet aan. Hij zou geheel zijn fortuin kwijt geweest zijn. En daarmee gaf hij niets.

Die steen met den heiligen Martinus op werd in de poort van d'Hollanders geplaatst.

Als die(n) boer nu dood was kwam hij alle nachten op die poort terug wandelen met 'ne mantel aan, waaronder dat ge precies tarwe kondt zien branden. De pastoor heeft hem later eens belezen en sindsdien is hij niet meer weergekomen.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

2. — WEGENS GEPLEEGDE ONRECHTVAARDIGHEID.

50. — De Verplaatste Scheidspaal.

Daar was 'ne boer en die had land op Moes-kouter. Die boer had daar 'ne scheidspaal verzet om wat meer land te hebben. Als hij gestorven was, dan kwam die boer terug op die plaats al roepend :

« Keer ik mij op mijn zij',
't Is eender hoe ik mij lei.
Keer ik mij op mijn ander zij',
't Is eender hoe ik mij lei.
Mijn ziel is besmet;
Ik heb 'ne paal verzet. »

(7) Vierling = 5 Kgr.

Door de familie is die paal terug op zijn plaats gezet en die geest is niet meer teruggekomen.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

3. — ZONDER BEPAALDE REDEN.

51. — De Vrouw van Fideel van Goethem.

Die man zijn naam was Fideel van Goethem op de Kalvarieberg. Wel, die Fideel zijn vrouw die was gestorven en ze hadden een jongen en die heette Piet.

En die vrouw was komen te sterven en die had tegen haren jongen, haren Piet, gezegd dat er in den kelder geld stond. Ze hadden 'ne plavei opgenomen en ze hadden er dan een testje op gezet met water.

Maar dat had nu al heel lang geduurd, zodat ze het niet meer wisten...

Alle nachten op dezelfde tijd werd die man zijn deksel over zijn hoofd getrokken — en dat duurde alle nachten van den twaalven tot den enen. — En die mensen... die hadden eens een koe, die moest kalven — ze waren 's nachts opgestaan. — Fideel was in den stal geweest met één van de knechten, gaan kijken hoe het was met de koe.

Mijn moeder, die was opgestaan (mijn moeder woonde daar toen als meid) en om twaalf uur werd de deur opengedaan, en de vrouw van Fideel kwam binnen, juist gekleed zoals ze dagelijks was als ze leefde. Ze ging direkt in den kelder, ze « visiteerde » dat testje en : « Alles is nog goed » zei ze; ze kwam terug boven.

Aan den enen kant stond een zaanpot om te renneñ én langs den anderen kant stond mijn moeder aan het vuur.

De vrouw van Fideel deed den kelder terug toe.

Zegt ze tegen mijn moeder : « Wat moet gedaan worden », zegt ze, « drie zielemissen », zegt ze, « drie halve steenkaarsen aansteken; zo dikwijls als ze een mis doen, een halve steen — en alle keren brood aan de buurte ».

Dan zegt ze tegen mijn moeder... dat ze gezegd had dat er in de kas een nieuw gedrukte rok hing en die mocht mijn moeder hebben. « Wan », zegt ze tegen mijn moeder, « zie, zo vlug als het mogelijk is, moeten die missen gedaan worden » zegt ze, en ze kwam dicht en dicht bij het vuur, en ze veranderde in een grote grijze kat.

En mijn moeder die haalde in ene keer een schreeuw op van schrik, zodat Fideel uit zijn bed kwam gelopen en hij vroeg aan mijn moeder wat er gaande was, of er soms een van de knechten opgestaan was om haar iets te komen misdoen. Mijn moeder zei van nee en dan vertelde mijn moeder dit, dat zijn vrouw hier geweest was, en dat ze gezegd had van die missen en van dat brood.

— « Moest er hier 'ne knecht geweest zijn om u iets te misdoen », zegt hij, « dan zou ik hem dadelijk doorsturen », zegt hij.

— « Nee » zegt mijn moeder.

— « En dan », zegt Fideel, « dat alle nachten het deksel van mijn bed geworpen werd, van den twaalven tot den enen, van als mijn vrouw dood is, alle nachten », zegt hij.

Dan zegt mijn moeder tegen hem dat zijn vrouw haar dien nieuw gedrukten rok, die in de kas hing beloofd had.

Fideel zei van nee, dat ze hem niet kreeg.

Mijn moeder zegt : « Verkoopt hem niet ».

— « Nee », zegt hij.

Mijn moeder, die ging Zaterdags te biechten en zegt tegen haren biechtvader van dat geval — die priester zei tegen haar : « Weet ge wat ge moet doen », zegt hij : « Vraagt om dien rok te verkopen » zei hij.

Dan werd er alle weken een mis gedaan, een halven steen kaarsen aangestoken en een brooddeling gegeven, drie weken achtereen.

Mijn moeder kreeg dien rok niet — en ze vroeg aan Fideel dien rok te verkopen — en hij zei van nee.

Als die missen al'emaal gedaan waren en die brooddeling was gedaan, dan had mijn moeder dien rok nog niet gekregen.

En mijn moeder die was eens naar het veld gegaan, ze had de deur en alles vast gedaan, en mijn moeder was toen de eerste terug naar huis gekomen om het eten klaar te maken en als ze thuiskwam hing die rok van boven op de kas en de kas was vast. Toen kwam Fideel thuis, en toen mocht ze dien rok hebben. En toen was zijn vrouw verlost. Het was de vrouw van Fideel zelf die den rok uit de kas moest genomen hebben.

(Hamme).

Kantwerkster, 60 j.

52. — De Slechte Kloosterzuster.

In een dorp ergens in Oost-Vlaanderen was er een vrouwenklooster. In dat klooster leefde er een zuster, 't is' nog zo lang

niet geleden, die haar gelofte van armoede maar slecht onderhield. Ze stal geld om zich van alles te kunnen kopen. Ze at chocolade en andere zulke dingen. Op 'ne goede keer werd ze ziek, zwaar ziek. De pastoor van het dorp kwam bij haar om haar biecht te horen, en dat duurde heel lang. Ze is dan gestorven maar heel zeker slecht, want op haar begrafenis moesten vier zusters haar lijk dragen, maar ze konden haar kist niet opheffen, zo zwaar was ze geworden. Vier sterke mannen konden maar juist de kist opheffen. Nadien gebeurden er van allerhande wondere dingen in dat klooster: 's nachts hoorde men lawijt, vensters vlogen open, in de keuken vlogen potten en pannen op den grond. Er kwamen zich in dat klooster ook maar weinig postulanten aanbieden en zij, die toch kwamen, waren rap weer weg. Dat klooster moest zo kapot gaan, als dat bleef duren.

Op 'ne nacht werd de pastoor naar dat klooster geroepen. Toen hij naar 't klooster kwam, hoorde hij veel lawijt en zag hij hoge vlammen. Hij meende goed dat het klooster in brand stond. Maar als hij aan 't klooster was, dan was er niets meer te zien, percies of dat er niets gebeurd was, en ze hadden de pastoor ook niet geroepen.

Ze hebben dan een duivelsbezweering laten doen en van dan af gebeurden er daar geen wondere dingen niet meer. Ze peinsden dat het de geest van die gestorven zuster was, die al dat kwaad veroorzaakte.

(Gent).

B. — ANDERE SPOKEN EN SPOOKACHTIGE VERSCHIJNSELEN.

53. — Het Paardengetrappel.

'Ne man kwam tegen middernacht uit het dorp terug. Het was 'ne klare nacht. Om thuis te komen moest hij door de Katte-wegel gaan, waar dat de(n) ijzerenweg doorliep. Om hierover te geraken moest hij onder 'nen draad doorkruipen. Maar, terwijl hij zich bukte, hoorde hij heel dicht bij een paardengetrappel. Hij keek rond, langs alle kanten, maar nergens was er een paard te zien. Maar hij hoorde heel goed een paard lopen: eerst dichtbij en dan verder en verder tot dat hij op den duur niets niet meer hoorde. Die man kreeg in ene keer zo 'ne schrik, dat hij liep wat hij kon om thuis te zijn.

(Eekloo).

54. — **Wie had dat gedaan ?**

Het was zo stil dat er geen bladje verroerde. Ik zette kruisnetten. Ineens hoor ik een gekrakel... 'ne ploef in 't water... en het was weer zo heel stil. 's Anderendaags, ga ik kijken wat dat geweest was. In één van de turfputten stond 'nen afgebroken boom rechtop. Wie had dat gedaan ? Want ik zei dat het zo stil was, dat er geen bladje verroerde.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

55. — **In den Beukeboombos.**

Sooi de Ridder, die hoorde altijd, als hij in den Beukeboombos ging, een « gedoef » gelijk van paarden. Gust Smet ging eens mee om te luisteren, maar dan gebeurde er niets. Dat was omdat ze met twee waren.

(Waasmunster).

Boerin, 75 j.

56. — **Nog in den Beukeboombos.**

Als ik eens in den Beukenboombos was, dan hoorde ik een gedruis, en daarachter zag ik ne grote bol vuur in de lucht gaan, die over de bomen wegvloog.

(Waasmunster).

Boer, 80 j.

57. — **Ree Vinck was zat geweest.**

Ree Vinck was 's Zaterdag zat geweest en was daarmee 's Zondags naar de mis niet geweest. Die Zondagavond kwam hij door de Hei gegaan en bij « Rijkeleer » gekomen, staan daar twee palmboomkens en daar steken ze hem een kapperken bier uit. In ene keer kan Ree niet meer vooruit. Maar dan denkt hij — hij was van een dollen hond gebeten geweest — aan zijn pater-noster van de dolle honden en hij begint te bidden, en hij kan terug vooruit. 's Anderendaags zijn ze in den hof van Rijkeleer gaan kijken, maar ze hebben er niets gevonden dat op voetstap-pen geleek.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

58. — **Het Groeiend Hondje.**

Als ik 's avonds eens naar huis kwam, dan zag ik achter mij zo een klein hondje lopen, zo groot maar als een kat. Maar

iedere keer, dat ik mij omdraaide, was dat hondje wat gegroeid; en op den duur was dat hondje zo groot geworden als 'ne mutten. Ene keer, dat ik aan 't kapelleken gekomen was, is het niet meer verder meegelopen.

(Waasmunster).

Boer, 75 j.

59. — De Katten-Eik.

'Ne(n) blokmakersknecht, hier van Sombeke, ging 's avonds laat eens naar huis met zijnen voorschoot vol appelen. Op weg naar huis moest hij voorbij een vierstraat gaan, en op die vierstraat stond de Katten-eik. Als die jongen aan dien boom komt, ziet hij dat hem vol katten zit. « Wel, wel, dat is toch vreemd zoveel katten ! », peisde hij bij zijn eigen, maar terwijl hij dat peisde en naar die katten keek, die zaten te lawijten en te schreeuwen, voelde hij percies iets dat leefde in zijnen voorschoot. En hij keek hij, en hij zag hij allemaal jonge katten in zijnen voorschoot. En van benauwdheid, paarde (goot) hij die allemaal op den grond uit en liep, zo rap als dat hij kon, naar huis.

's Anderendaags ging er 'ne vriend kijken en die zag op die plaats allemaal appelen liggen. Maar de knecht hield vol dat het gisteren avond allemaal katten waren, hij had het met zijn eigen ogen gezien.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

60. — Schopt geen Kat !

Nardje... ging 's avonds eens naar huis. Rechtover de pastorie liep er zo'n kat voor zijn voeten en hij schupte er naar. In ene keer kwamen d'er zoveel katten dat hij niet meer vooruit kon en hij benauwd werd. Hij had wel al honderd kruisen gemaakt, maar 't was geen avans. Hij roept en hij klopt bij Stien aan, — dat was daar toen nog een herberg —, maar Stien zocht niet open te doen, hij dacht dat Nardje zat was en bij hem nog wat wou komen drinken. Op den duur is hij toch naar huis geraakt. Maar, 's avonds naar een kat schuppen is nu nog niet goed.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

V. — Toverij en Toveraars.

A. — WONDERBEELDJES.

51. — Het Lachend Beeldeken.

Bij ons thuis, in den groenselhof, werd er eens een klein weir-ken (haagje) uitgedaan. Daar vonden ze in den hof een schoon postuurken en ze zetten dat op de schouw. Dat postuurken, dat had een schoon lachend wezen. Maar, na een tijdje, werd er een dochter van 't huis ziek en het beeldeken kreeg een serieus wezen. Dat meiske dat stierf en dat werd begraven en 't postuurken had weer een lachend wezen. Maar ja, daar lette daar in den beginne niemand niet op. Nu werd de zoon ziek en dat postuurken kreeg weer een serieus wezen, en die zoon die stierf, en als die zoon begraven was, had dat postuurken weer een lachend wezen.

Maar als nu de tweede zoon ziek werd, dan betrouwden de mensen dat postuurken niet meer en ze gingen bij den pastoor.

De pastoor die zei dat hij aan den zoon niets meer kon doen. Maar als hij dood was, dan lei de pastoor dat postuurken mee in de kist en dat werd mee begraven en sindsdien werd er niemand niet meer ziek.

(Waasmunster).

Boerin, 75 j.

62. — Het Blozend Popken.

Bij mijn vader zijnen thuis deden ze ne keer 'ne kerselaar uit en daaronder vonden ze een popken. Een van de meisjes deed dat popken een schoon kleedje aan en zette dat popken dan op de schouw. Maar dat meiske dat werd ziek en dat popke dat werd bleek. Dat meiske dat stierf en dat werd begraven en dat popke bloosde weer. Daarachter werd de zoon ziek, maar de ouders kregen erg in dat popken, dat weer bleek geworden was. Ze riepen de pastoor er bij en die nam dat popken mee naar huis en dan was 't gedaan.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

63. — Twee Zwarte Mannekens.

Daar was daar een huis en daar stonden twee zwarte mannekens op de schouw en die kwamen vanzelf altijd dichter en dich-

ter bij malkander en iedere keer dat ze tegen malkander kwamen, stierf er iemand in dat huis. Later hebben ze die beeldekens weggenomen.

(Waasmunster).

Boerin, 70 j.

B. — SCHAPERS MET WONDERE MACHT BEGAAFD.

64. — De Hollandse Schaper.

Merten Servaas was knecht bij boer Van de Velde in Tielrode. Als hij daar zo'n half jaar was, kwam daar ne Hollandse schaper, die mee den oogst ging pikken. Ze hadden een stuk land van drie gemet. Als ze op 't veld waren, zei die Hollandse schaper tegen Merten Servaas, dat het te warm was om te pikken en hij legde zich neer in 't gras.

— « Ja maar, wat zal de boer zeggen, als 't koren niet af is », zei Merten.

— « Dat kan geen kwaad », zei de schaper.

— « Awel, als gij niet pikt, dan pik ik ook niet », zei Merten en hij legde zich ook in 't gras.

Als de zon af was zei de schaper tegen Merten :

— « Leg u daar wat achter den kant ».

Dan pikte de schaper 'ne schoof en zei : « Eén schoof af, alle schoven af; allee mannen, vooruit ! ».

Dan bond hij ene schoof en zei : « Eén schoof gebonden, alle schoven gebonden; allee mannen vooruit ! ». Zo deed die schaper voort tot hij met alles klaar was. Maar de knecht die dierf niet meer met dien schaper naar huis gaan en hij vroeg 's anderendaags aan den boer zijn geld en was weg.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

65. — De Wraak van een Schaper.

Een boerenknecht had 'ne keer ruzie met 'ne schaper. Die schaper die maakte n'hem kwaad en zei dat de knecht 't avond, achter zijn werk, niet meer zou kunnen thuis geraken. Als die boerenknecht nu naar huis ging, kon hij aan den dijk niet meer vooruit, dat was lijk of dat hij door iets onzichtbaars tegengehouden werd. Hoe dat hij ook moeite deed, hij kon gene stap vooruit. Op den duur viel hij, doodmoe, in slaap. Als hij wakker werd, dan kon hij zonder moeite verder gaan.

(Sint-Laureins).

Boerenvrouw, 55 j.

C. — ANDERE PERSONEN MET WONDERE
MACHT BEGAAFD.

66. — Drus Verelst.

Met het leger van Napoleon was er 'nen Moerzekenaar meegetrokken naar Egypte, Drus Verelst. Als Napoleon terugkwam, bleef de Drus in Egypte. Na een goede veertig jaar, kwamen er op zekeren morgen, twee maréchaussé's op Moes met 'nen groten vreemdeling. Aan de vrijboom zetten ze den vreemdeling af en gaven op het gemeentehuis wat papieren af. Dan zagen de mensen dat ze den Drus hadden afgeleverd. Den Drus, die trok een klein pensioentje. Zijn broers en zusters waren dood en hij ging wonen bij een van zijn broerskinderen, achter de pastorie.

Op 'nen zekeren achternoen ontpopte zich den Drus. Hij had een klein schuifelken bij hem en, als hij geschuifeld had, stonden alle honden rond den Drus. En den Drus, die ging zo eens door Moes en alle honden liepen achter hem en die, die vastgebonden waren, trokken zich los. Den Drus heeft dan geheel den dag met die honden rond Moes gewandeld. En, 's avonds, dan schuifelde hij weer eens en al die honden trokken naar huis met hunnen staart tussen hun poten, juist gelijk of dat ze slagen gekregen hadden.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

67. — In de toekomst zien.

Mijn moeder dat was één van de godsdienstigste mensen die er bestonden. Ze deed al haar plichten van Christenmens en toch had ze iets wat niet gewoon was : van als ze u zag komen, kon ze zeggen waarvoor gij kwaamt.

Vroeger konden de mensen om bij de troep te komen zich er-in of er-uit trekken.

Wel, als er nu zo iemand bij mijn moeder kwam en vroeg.

— Wel, Siska, wat voor een nummer zal ik trekken ?

— Wanneer zijde-gij opgestaan ?

— Een uur of zes zal dat geweest zijn.

— Hedde-gij goed geslapen van nacht ?

— Ba-ja'k.

— Wie zijde-gij tegengekomen ?

— Sis van...

— Wel, ge zijt er uit.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

68. — Nog over « den Drus Verhelst ».

Op 'ne zekere keer, kwam daar 'ne koordedanser op Moes. « Den Drus » komt kijken en gaat terug naar huis. Als hij terugkwam heeft hij 'nen karre-reep⁽⁹⁾ genomen. Hij wierp dien reep omhoog en die blijft rechtop staan gelijk als 'ne mast en de mensen die kijken allemaal naar hem. Mijn moeder heeft het ook gezien. Dan klauterde « den Drus » op dien reep en geheel en gans van boven stond hij ne keer op zijne kop. Daarna kwam hij terug naar beneden, rolde zijnen reep op en ging naar huis.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

69. — « Den Drus » op Moes-jaarmarkt.

Op 'ne zekere keer, 't was op Moes-jaarmarkt, die gekend is voor de viggen, stond « den Drus » daar ook met viggen. Hij had er zoveel, dat er geen eind aan te zien was. Vanwaar hij die gehaald had wist niemand. Hij verkocht ze voor twee gulden en een plakket. Al de boeren die kochten een viggen of twee van hem en de anderen konden geen een viggen kwijt. Als de boeren die een viggen van « den Drus » gekocht hadden, 's anderendaags in hunnen stal kwamen kijken, dan was dat viggen weg en op den varkensbak lagen twee gulden en een plakket !

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

70. — « Den Drus » ontruimt Dendermonde.

Op Dendermonde-jaarmarkt was er zoveel volk dat de mensen tegen « den Drus » zegden : « Gij zult niet meer in de stad binnen kunnen ». « Dat zullen we zien » antwoordde « den Drus » en hij trok 'ne kanadaboom uit en hij ging er mee door de stad, die sebiet leeg was.

Maar de geestelijke overheid van het dorp was bang geworden van « den Drus ». De pastoor doet de paters komen. Als « den Drus » de kerk wil binnen gaan, kan hij maar tot op de tweede trap. De paters hebben hem dan « ontduiveld », maar hij heeft dan niet lang meer geleefd.

(9) Touw in kemp (of hennep) om de oogst vast op de kar te binden.

Hij moet die kunst geleerd hebben van de fakiers, toen hij nog in Egypte was.

(Moerzeke).

Bakker, 65 j.

71. — Knecht met Wonderbare Macht.

D'er was ne keer 'ne knecht en die had hem verhuurd bij 'ne boer. Op 'ne dag moest hij een plek koren maaien. Als de boer aan den knecht zijne boterham komt brengen, dan lag die knecht te slapen.

— « Awel, is dat nu werken », vroeg de boer, « moet ik u daarvoor betalen ? ».

— « Wacht maar boer », had de knecht geantwoord en 's anderendaags was die plek afgemaaid. Het was gelijk welk werk dat ge hem deed doen, 's anderendaags was het gedaan.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

72. — Een Kindje dat kon toveren.

Mijn moeder haar meetje was nog een klein kind , ze ging nog naar de school, en dat kind, dat kon toveren.

Zo trok dat kind eens een bies uit, duwde het merg er uit en zei dan aan de andere kinderen : « Daar zal ik nu ne keer muizen van maken » en er liepen daar allemaal muizen. Ze trok dan een andere bies uit en zei : « Nu zal mijn nonkel's beste koe doodgaan ». En het merg van die bies was bloed. De zusters zijn dat te weet gekomen en hebben dat kind er af geholpen.

(Waasmunster).

Boerin, 45 j.

73. — Mieke de Kimp.

Vroeger heb ik nog dikwijls een vroedvrouw naar huis geleid. Die kwam dan 's avonds bij mij vragen of ik met haar eens mee wou gaan. Onderweg moesten we voorbij Wagenslag en daar woonde Mieke de Kimp en van al die daar voorbijging, dat was gelijk welk uur van de nacht, wist ze te zeggen, wanneer die voorbij geweest was. Ik zei 'ne keer : « Kom, we zullen eens heel stillekens voorbijgaan ». En we gingen aan de andere kant van de kassei. « We zullen eens zien of zij nu zal weten wanneer dat we voorbij gegaan zijn ». Maar 's anderendaags zei Mieke : « Gij zijt weer gepasseerd te nacht om die uur ». En 't was juist, zenne !

En dat was van ons niet alleen, dat ze dat wist; dat was van alleman, die daar voorbijkwam.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

74. — Een Gevaarlijke Knecht.

Daar was eens 'ne(n) boer en die had 'ne knecht. En 's mid-dags lag die knecht nog te slapen op den akker. De boer, die dat zag, reklameerde en zei dat er nog zoveel werk te doen was. Maar de knecht antwoordde : « Dat zal allemaal rap genoeg ge-daan zijn ».

« Ik mijne schoof », zei hij, « en gij den ulderen » en heel de plek koren was af.

« Als dat toch zo gemakkelijk gaat », zei de boer, « stuiik het koren dan ook op ».

« Ik mijne stuiik en gij den ulderen » zei de knecht, en al het koren stond recht.

De boer, die zei aan zijn vrouw : « Weet ge nu wat 'nen aardigen knecht dat wij hebben ». En hij vertelde aan zijn vrouw, wat dat hij gezien had. Maar ze werden zij bang van hunnen knecht en vroegen zich af : « Hoe krijgen we dien van den hof ? En hij moet er toch af ». Op den duur heeft de boer hem toch durven doorsturen, maar hij heeft dan in veel nachten niet durven gaan slapen.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

75. — De Gestrafte Dief.

Er was eens een missie in Hamme. De pater, die kwam van Lokeren voor die missie. Als hij aan de Kruise-Lieven-Heer gekomen was, op weg naar den Kaldrus, kwam hem 'ne zatterik tegen. Die zei tegen den pater, dat hij zijne portemonnee moest afgeven en de pater die gaf zijne portemonnee en ging verder. De dief dacht van ook verder te gaan, maar hij kon niet meer vooruit of achteruit.

Thuis wisten ze niet waar dat hun broer bleef, en op den duur gingen ze hem toch zoeken.

Als zijn broers hem daar zagen staan, vroegen ze hem : « O, gij-n-onnozele, wat sta-de-gij daar te doen ? Waarom komde-gij niet naar huis ? ». De dief vertelde dan die affaire met dien pater en van dien portemonnee.

De broers gingen dan bij den pater, die in de kerk was en zegden hem dat hij toch hun broer zou moeten loslaten.

« 't Is goed », zei de pater, « maar vraag mijnen portemonnee terug ».

Als zijn broers nu terug bij hem kwamen dan zegden ze: « O, gij-n-onnozele dit en dat en nog veel boeren bij, geef dienen portemonnee eens a'ga' (al gauw) af ». En als de dief dienen portemonnee had afgegeven, kon hij met zijn broers mee naar huis gaan.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

76. — Nog van een Pater.

Ja, ja, d'er zijn priesters die veel macht hebben, surtout deze die de zendingen doen. Als ge daar iets tegen hebt, moet gij ze daarom niet lastig vallen.

D'er was zo ne pater en die ging in Brussel in een straat. En er was daar 'ne werkman, die, van op een stelling, de pater uitschold. Maar achter den pater zijne rug, viel hij « stijl dood » op den grond.

De pater had er achteraf nog kompassie mee.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

77. — Brand Geblust.

'Ne boer zijn stalling stond in brand en d'er was gevaar voor zijn huis. De boer loopt bij de pastoor om te komen helpen en de pastoor die zegt, dat hij den wind zal doen omgaan (= van richting doen veranderen). Hij pakt zijne kerkboek en begint te lezen en de wind gaat om en het huis was gered.

(Sombeke).

Boer, 75 j.

78. — De Mostaardman.

Bij ons thuis kwam d'er alle weken 'ne mostaardman, en dat was toch 'ne raren.

Er was op de boerderij altijd tegengang, aan de beesten of aan de kinderen; altijd iets, alla.

Mijn moeder ging daarvoor eens bij de pastoor en die zei: « Dat zal rap gedaan zijn, Veurzeke, ik zal u 'ne paasnagel meegeven en die moet ge in den grond onder uw hekken leggen ».

Den volgenden keer kwam diene vent terug; aan 't hekken keek

hij eens om, maar hij kwam niet meer binnen. (Ja, dat is dan juist gelijk of dat ze tegen een muur lopen).

(Sombeke).

Boer, 75 j.

V. — Klokkeputten.

79. — De Klokkendreef.

In Belzele was er eens 'ne voerman, die met de klokken uit den toren reed, maar hij vloekte zodanig tegen zijn paarden, dat, op zeker ogenblik, man, paard en kar in den grond zonken. 't Is daarom dat die plaats « de Klokkendreef » genoemd werd.

(Moerzeke).

Boerin, 75 j.

VI. — Duivelsagen.

80. — Krekelaar en de Duivel.

Hier in Moes stond er vroeger een huizeken, het « huisken terhechten » genoemd, maar dat moest eigenlijk « het huizeken ter leugene » heten. De man die daarin woonde heette **Krekelaar**. In dat huizeken, — het is nu verdwenen, — daar kwamen kwade mannen te zamen. Eens, dat ze weer te zamen waren, werd er zó hard gevloekt, dat de duivel door de schouw kwam. Maar terwijl dat de duivel in de schouw zat, werd de lucht in het kleine plaatsken benauwd en één van de mannen riep : « Krekelaar, trek zwik⁽¹⁰⁾ of wij versmachten ! ».

Maar dan hoorden ze in ene keer de duivel van uit de schouw, die zei :

« Gij, vree beest, gij zult gaan spreken

Of ik zal u den nek gaan breken;

Door uw vloeken wreed en fel

Zult gij branden in de hel ».

Dan antwoordde Krekelaar :

« Lieve duivel, laat mij leven,

Ik zal nooit mijn vrouw geen slaag meer geven.

We zullen werken vroeg en laat,

Als gij alleen ter helle gaat ».

De duivel moet dan verdwenen zijn.

(Moerzeke).

(10) Om de schouw open of toe te zetten.

BOEKBESPREKING.

TAAL en TONGVAL. Tijdschrift voor de studie van de Nederlandse volks- en streektalen, onder redactie van E. Blancquaert, G. G. Kloeke, J. Leenen, P. J. Meertens, J. L. Pauwels, W. Pée, A. Weynen. Uitgeverij De Sikkel, Lamoriniërestraat, 116. Antwerpen. 1e Jg., 2e afl., 1 April 1949, 48 blz. (49-96).

De inhoud van de tweede aflevering van dit tijdschrift moet in degelijkheid niet onderdoen voor die van de eerste.

J. Leenen beantwoordt de vraag: Is volksetymologie volkswetenschap? met de vaststelling dat volksetymologie thuis hoort, niet onder taalwetenschap, maar onder taaltechniek, en stellig behoort tot de volkskunde, als verschijnsel van volkstaal, maar niet van volkswetenschap (blz. 49-58). G. Knop geeft lexicologische Varia in verband met het dialect van Ter-Schelling (blz. 59-61). In zijn artikel: Een nieuwe Gallée, critiqueert H. L. Bezoen zeer streng het pas-verschenen werk van G. H. Waninck: Twents-Achterhoeks Woordenboek, dat hij « een onverantwoord boek » noemt, en toont tevens aan dat het op menig gebied de lezers een onvoldoende en onbetrouwbare voorlichting geeft (blz. 62-72).

Verder bevat deze aflevering: A. Weynen: Een miskend Ingvaeonisme (blz. 73-74); P. J. Meertens: Een Engelse zwerver in Den Helder (blz. 75-76); De Driemaandelijke Bladen herleeft (blz. 76); het eerste vervolg van de zeer gedocumenteerde studie van Fr. Van Acker: Over enkele meervoudsvormen van voegwoorden (Met twee kaarten, het slo: volgt) (blz. 77-93) en boekbesprekingen (blz. 93-96). F. V. ES.

PERSONALIA.

Op 8 Juni ll. trad Mejuffer Marie Smidts, dochter van Mevrouw Smidts, geboren Marie Verspeurt en van Mijnheer Edmond Smidts, ons medelid, in het huwelijk met de Heer Edward Aerts, apotheker.

Aan het jonge paar wensen wij een lang en voorspoedig leven en aan Mevrouw en Mijnheer Smidts sturen wij een welgemeend proficiat. DE REDACTIE.

IN MEMORIAM.

Op 8 Juli 1949 overleed Mevrouw Alice Verlodt-Verspeurt, echtgenote van onze toegewijde secretaris, de heer Lodewijk Verlodt. Wij betuigen hem, alsook aan zijn dochter, onze innigste deelneming in het diepe leed dat hen treft door het verlies van deze teerbeminde echtgenote en voorbeeldige moeder. Haar as ruste in vrede!

Z E E R B E L A N G R I J K .

Beleefd verzoek aan onze leden hun bijdrage *in het begin van het jaar*, op Postcheckrekening van de Bond n° 969.46, te storten.

Zodoende besparen ze ons geld en tijd, die wij beiden broodnodig hebben.

Wij kunnen de kosten van inning aanrekenen, maar is dit wel noodzakelijk?

Komaan, een beetje goede wil en uw bestuur zal u dankbaar zijn. Dus geen achterblijvers meer.

N. B. — Zo U een lidkaart wenst te bezitten schrijf het op uw stortingsbulletin, maar betaal 1,75 fr. voor de verzendingskosten.

Ingang der tentoonstelling « Pijp en Tabak ».
Bovenaan de KAROTTE.